

Spis treści

Rozdział 1. Sarmatyzm, Prusy i nowoczesność	9
Odreagowanie rozbiorów, potem wojny przez historiografię	11
Kazimierz Jarochoński, Adam Skałkowski, Kazimierz Zimmermann	21
Michał Bobrzyński, Tadeusz Korzon, Szymon Askenazy, Józef Feldman	23
Negatywny obraz Polski w Prusach. Polska reakcja obronna na niego	26
Modernizacja pruska	28
Jednostronne widzenie Prus w obecnej Polsce	42
Apologia sarmatyzmu	44
Negatywny wizerunek sarmatyzmu panował nie tylko w PRL-u	54
Pijaństwo sarmackie jako symbol upadku obyczajów	56
Przeciw oświeceniowym stereotypom	61
Ataki na absolutyzm oświecony	69
Prusy i Polska w Europie Wschodniej	72
Szkoła poznańska	77
Rozbiory samozawinione	80
Bolesław Prus, Stanisław Brzozowski, Roman Dmowski	89
Anachroniczność sarmatyzmu	91
Klientela	94
Próżniactwo, swoboda obyczajowa i zamiłowanie do luksusu	100
Rasizm szlachecki i system patriarchalny	101
Religijność	107
Położenie chłopów	110
Oświecenie i modernizacja	121
Rozdział 2. Wieś i włościanie	124
Sytuacja społeczna i gospodarcza chłopów	124
Przypadek Galicji	126
Zbiegostwo, ludzie luźni, przyjmowanie poddaństwa i małżeństwa poddanych	128
Pańszczyzna	134
Propinacja	136
Sądownictwo patrymonialne	137
Praca najemna, czynsze	139
Kolonizacja	140
Regres na skutek wojen, zmniejszenie wielkości gospodarstw	143

Pomoc dworu	145
Stanowisko Jana Rutkowskiego	148
Wyżywienie włościan.	149
Sytuacja na wsi w Prusach.	149
Wieś południowo- i zachodniopruska w opiniach współczesnych.	157
Próby reform włościańskich w Prusach Południowych	172
Rozdział 3. Miasta i ich reforma	183
Miasta przed rozbiorami – Polska i Prusy.	184
Miasta prywatne	187
Próby poprawy sytuacji w epoce stanisławowskiej	189
Miasta w Prusach: Berlin	192
Pod zaborem pruskim	195
Reformy	203
Małe miasta – przypadek Koźmina	206
Miasto średnie – Leszno	247
Stosunki polityczne, prawne, administracyjne i podatkowe.	247
Zabudowa	258
Ludność	262
Struktura zawodowa	269
Szkolnictwo	274
Miasta „duże” – Poznań, Warszawa	277
Poznań	278
Warszawa	287
Rozdział 4. Zdrowie, higiena i brud	296
Splot modernizacyjny	296
Służba zdrowia i walka z ubóstwem	303
Ocena sytuacji zdrowotnej na ziemiach polskich przez władze pruskie	305
Stereotypy etniczne	319
Organizacja służby zdrowia i informacji statystycznych.	321
Próby poprawy sytuacji sanitarnej miast	325
Działania w dziedzinie położnictwa	328
Rozdział 5. Edukacja	331
Szkolnictwo	332
Szkolnictwo niższe	337
Szkoly średnie	341
Szkolnictwo prywatne	343
Edukacja dziewcząt	346
Zmiany w myśleniu o edukacji kobiet w Prusach i praktyka	348
Pruskie oświeceniowe reformy szkolnictwa a kobiety	353
Edukacja kobiet pod zaborem pruskim (Prusy Południowe)	357
Regulamin Instytutu panny Vaucher, 1803 r.	363
Szkolnictwo położnicze	370

Rozdział 6. System fiskalny, kredyty, ubezpieczenia i emerytury	378
Niedowład fiskalny sarmatyzmu	378
Pruski system fiskalny	384
Zabór pruski	387
Wydatki na wojsko	390
Rolny podatek dochodowy – kontrybucja	395
Ubezpieczenia	421
Założenie hipoteki i kredyt hipoteczny	422
Emerytury	426
Charakterystyka zmian cywilizacyjnych	427
 Rozdział 7. Życie codzienne pod zaborem pruskim	 430
Moda na Francję	430
Prusacy w Polsce	439
Styl życia szlachty	450
Klientela i pijaństwo	456
Zwierzęta	461
Korupcja	463
 Rozdział 8. Służba domowa	 467
Dom	467
Liczebność służby kobiecej	467
Miejsce służącej w rodzinie	470
Przemoc wobec służących	478
Dzieciobójstwo	480
Porzucenia	482
Negatywny stereotyp służącej	484
Zakończenie	485
 Abstract	 487
 Bibliografia	 489
 Indeks osób	 522